

KÖY ENSTİTÜLERİ: TÜRKİYE'NİN KIRSAL KALKINMA VE SOSYAL HİZMETLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Aziz ARMUTLU*, Rukiye ARMUTLU**

ÖZET

Bu çalışma, Köy Enstitüleri'nin Türkiye'deki kırsal kalkınma ve sosyal hizmetler üzerindeki etkilerini incelemektedir. Köy Enstitüleri, 1940-1954 yılları arasında Türkiye'nin kırsal bölgelerinde eğitim ve toplumsal kalkınmayı hedefleyen yenilikçi bir model olarak kurulmuştur. Bu enstitüler, köy çocuklarına modern tarım teknikleri, sağlık bilgileri ve kültürel eğitimler sunarak kırsal kesimdeki sosyo-ekonomik gelişime katkıda bulunmayı amaçlamıştır. Köy Enstitüleri, bireylerin bilgi ve becerilerini artırarak toplulukların potansiyelini keşfetmelerini sağlamış ve sosyal adaletin sağlanmasına önemli katkılar yapmıştır. Günümüzde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının sunduğu modern toplumsal hizmetler, Köy Enstitüleri'nin mirasını devam ettirerek, dezavantajlı grupların yaşam kalitesini artırmayı ve toplumsal entegrasyonu güçlendirmeyi hedeflemektedir. Bu hizmetler, toplumsal kalkınmayı destekleyen modern sosyal hizmetler ile Köy Enstitüleri'nin eğitim ve kalkınma modeli arasındaki bağlantıyı günümüze taşımaktadır. Bu çalışmada, Köy Enstitüleri'nin sağladığı eğitim modeli ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının sunduğu modern sosyal hizmetler arasındaki benzerlikler ve bu hizmetlerin kırsal kalkınmaya olan katkıları değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonuçları, Köy Enstitüleri'nin tarihsel ve toplumsal kalkınma üzerindeki etkilerini anlamak için önemli bir bakış açısı sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: *Eğitim ve Toplumsal Kalkınma, Güçlendirme Kuramı, Kırsal Kalkınma, Köy Enstitüleri, Sosyal Hizmetler*

Received/Gönderim: 13.08.2024 – Accepted/Kabul: 21.10.2024

* Dr. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, azizarmutlu86@gmail.com, ORCID:0000-0003-2838-7588.

** Uzman Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, rkydmrys@ gmail.com, ORCID:0009-0009-4972-939X.

VILLAGE INSTITUTES: THEIR IMPACT ON RURAL DEVELOPMENT AND SOCIAL SERVICES IN TÜRKİYE

Aziz ARMUTLU, Rukiye ARMUTLU

ABSTRACT

This study analyzes the impact of Village Institutes on rural development and social services in Turkey. Established between 1940 and 1954, the Village Institutes represented an innovative model for education and social development in rural areas. These institutes aimed to contribute to the socio-economic development of rural regions by providing village children with modern agricultural techniques, health education, and cultural training. By enhancing individuals' knowledge and skills, the Village Institutes empowered communities to realize their potential and made significant contributions to social justice. Today, the modern social services provided by the Ministry of Family and Social Services continue the legacy of the Village Institutes, striving to improve the quality of life for disadvantaged groups and to strengthen social integration. These services bridge the connection between modern social services that support social development and the educational model of the Village Institutes. This study evaluates the similarities between the educational model offered by the Village Institutes and the modern social services provided by the Ministry of Family and Social Services, as well as the contributions of these services to rural development. The findings offer a valuable perspective on the historical and social development impact of the Village Institutes.

Keywords: *Education and Social Development, Empowerment Theory, Rural Development, Social Services, Village Institutes.*

GİRİŞ

Sosyal hizmet, bireylerin ve toplulukların refahını artırmayı amaçlayan bir meslek dalıdır. Sosyal hizmet uzmanları, sosyal adaleti sağlamak ve dezavantajlı gruplara destek olmak için çeşitli müdahaleler gerçekleştirirler. Sosyal hizmet ve Köy Enstitüleri, toplumun refahını ve sosyal kalkınmayı teşvik etmede önemli roller oynamaktadır. Sosyal hizmet, çeşitli müdahaleler yoluyla bireysel ve kolektif ihtiyaçların ele alınmasına odaklanırken, Türkiye'deki Köy Enstitüleri tarihsel olarak kırsal kalkınma ve eğitim merkezleri olarak hizmet vermiştir.

Köy Enstitüleri, 1940-1954 yılları arasında Türkiye'nin kırsal bölgelerinde eğitim ve toplumsal kalkınmayı hedefleyen yenilikçi bir model olarak hayata geçirilmiştir. Bu enstitüler, köylerde yaşayan çocukları modern tarım teknikleri, temel sağlık bilgileri ve kültürel eğitimle donatarak, köylerin sosyo-ekonomik gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamıştır (Akyüz, 2012). Köy Enstitüleri'nin kurulmasındaki temel amaç, kırsal alanlarda eğitim seviyesini yükseltmek ve bu bölgelerdeki insanların yaşam kalitesini artırmaktır (Ergün, 2006). Bu girişim, Türkiye'nin modernleşme sürecinde önemli bir rol oynamış ve kırsal kalkınmayı hızlandırmıştır (Başaran, 1974).

Köy Enstitüleri, dönemi için oldukça ileri nitelikte eğitim kurumlarıdır. Bu enstitüler kurulmadan önce, Eğitim Kurşları ve Köy Öğretmen Okulları gibi köy okulları denemeleri yapılmıştır. Bu okullar daha sonra Köy Enstitüleri bünyesine dâhil edilmiştir. Köy Enstitüleri'nin kurucusu İsmail Hakkı Tonguç, Türkiye'nin köylerini gezerek ayrıntılı raporlar hazırlamış ve bu çalışmaların ardından yasayla Köy Enstitüleri'nin kurulması tamamlanmıştır. Okullarda, genel derslerin yanı sıra köyün ihtiyaçlarına yönelik tarım, marangozluk ve inşaat gibi dersler de verilmiştir. Köy Enstitülerinden mezun olan öğrenciler, kendi köylerine öğretmen olarak dönerek toplumsal kalkınmada önemli bir rol üstlenmişlerdir. Bu sayede köylerde eğitim ilerletilmiş ve köylerin çeşitli ihtiyaçları karşılanmaya çalışılmıştır. Hedef, köylerde okuma-yazma bilmeyen çocuk bırakmamaktır (Arslan, 2019).

Türkiye Cumhuriyeti'nin modern bir ulus devlet olarak kuruluşu, Osmanlı İmparatorluğu'nun geleneksel yönetiminden modern bir yönetime doğru keskin bir kopuşu temsil eder ve bu değişimin siyasi, sosyal ve kültürel alanlarda derin etkileri olmuştur. Cumhuriyetin 1923'teki kuruluş döneminde savaşların geride bıraktığı yoksul ve yorgun bir ülke, Batı'nın sanayileşme ve eğitim açısından oldukça

gerisindeydi; nüfusun çoğunluğu kırsal bölgelerde yaşıyor ve okuma-yazma oranı oldukça düşüktü. Bu bağlamda, Türk eğitim tarihinin özgün bir uygulaması olan Köy Enstitüleri, kırsal kesimin eğitim ve kalkınma sorunlarını çözmeyi hedefleyen ve Cumhuriyet'in modernleşme sürecinde önemli bir rol oynayan yenilikçi bir model olarak öne çıkmıştır (Atakul, 2008; Koç, 2020).

Köy Enstitüleri sistemi, sadece öğretmen yetiştiren bir model olmakla kalmamış, aynı zamanda toplumu bir bütün olarak ele alan ve ekonomik, sosyal, kültürel açılarından gelişimini hedefleyen Türk inkılabının ulusal temelde başlatmış olduğu bir Rönesans/aydınlanma ve kalkınma hareketidir (Bilir, 2003).

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının sunduğu toplum hizmetleri ile Köy Enstitüleri'nin hedefleri ve uygulamaları arasında dikkate değer benzerlikler bulunmaktadır. Köy Enstitüleri'nin eğitim modeli, toplumsal hizmetler açısından bakıldığında, günümüzdeki sosyal hizmetlerin öncüsü olarak değerlendirilebilir.

Bu araştırmanın amacı, Köy Enstitüleri'nin Türkiye'deki kırsal kalkınma ve toplumsal hizmetler alanındaki etkilerini incelemek ve bu etkilerin günümüzdeki sosyal hizmet uygulamalarıyla olan ilişkisini değerlendirmektir. Bu çalışma ile Köy Enstitüleri'nin geçmişten günümüze toplumsal hizmetler alanındaki etkileri ve bu modelin günümüz sosyal hizmet uygulamalarıyla olan ilişkisinin ele alınması hedeflenmektedir.

Köy Enstitüleri, Türkiye'nin kırsal kesimlerinde eğitim ve toplumsal kalkınmada önemli bir rol oynamış; ancak bu enstitülerin uzun vadeli etkileri ve günümüz sosyal hizmet uygulamalarıyla olan bağlantıları yeterince araştırılmamıştır. Mevcut literatür, genellikle Köy Enstitüleri'nin kuruluş amaçları, eğitim yöntemleri ve kısa vadeli etkilerine odaklanmaktadır (Akyüz, 2012; Ergün, 2006). Köy Enstitüleri, kurulduğu dönemden günümüze kadar sürekli dikkat çeken (Koç, 2020) ve tartışılan bir konu olmuştur. Türkiye'nin eğitim ve kırsal kalkınma tarihinde önemli bir yere sahip olan bu enstitüler, kırsal kesimde yaşayan bireylerin eğitim seviyesini yükseltmek, tarımsal verimliliği artırmak ve genel yaşam kalitesini iyileştirmek amacıyla kurulmuştur (Akyüz, 2012). Ancak Köy Enstitüleri'nin toplumsal hizmetler alanındaki uzun vadeli etkileri ve günümüz sosyal hizmet uygulamalarıyla olan ilişkisi yeterince araştırılmamıştır. Bu araştırma bu önemli boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.

Toplumsal hizmetler ve kırsal kalkınma konuları, sosyal bilimler literatüründe geniş bir yer tutmakta ve bu alanlarda yapılan araştırmalar, farklı yaklaşımlar ve modellerle kırsal bölgelerdeki kalkınmayı ve toplumsal hizmetlerin etkisini incelemektedir. Köy Enstitüleri'nin bu bağlamdaki rolü, Türkiye'nin kırsal kalkınma ve toplumsal hizmetler alanında öncü bir model oluşturduğunu göstermektedir. Konuyla ilgili yapılan çalışmalar incelendiği zaman;

Başaran (1974) çalışmasında, Köy Enstitüleri'nin kırsal kalkınma ve toplumsal hizmetler alanındaki öncü rolünü analiz eder. Bu enstitüler, kırsal bölgelerdeki gençlere modern tarım teknikleri ve eğitim vererek kırsal kalkınmaya önemli katkılarda bulunmuştur. Eğitimin toplumsal kalkınmadaki rolünü vurgulayan araştırma, Köy Enstitüleri'nin bu alandaki katkılarını desteklemektedir.

Saka (2010) çalışmasında, Köy Enstitüleri yalnızca bir eğitim reformu değil, aynı zamanda kırsal kalkınmayı hedefleyen bir sosyal değişim projesi olarak değerlendirilmiştir. 1930-1939 yılları arasında Türkiye'nin devletçi kalkınma politikalarının bir parçası olarak ortaya çıkan bu enstitüler, köylerde eğitim yoluyla toplumsal bilinç ve ekonomik gelişmeyi amaçlamıştır. Ancak 1954'te kapatılmaları, Türkiye'nin kırsal kalkınma ve modernizasyon sürecinde önemli bir kırılma noktası olarak görülmüş ve uzun vadeli kalkınma hedefleri açısından bir kayıp olarak değerlendirilmiştir.

Akyüz (2012) çalışmasında kırsal kalkınma, genellikle kırsal bölgelerde yaşayan insanların ekonomik, sosyal ve kültürel yaşamlarını iyileştirmeyi hedefleyen politikalar ve uygulamalar olarak tanımlanır. Bu alanda yapılan araştırmalar, eğitim ve tarımsal gelişim programlarının kırsal kalkınmadaki önemini vurgulamaktadır.

Esen (2013) çalışmasında, Köy Enstitüleri dönemin sosyoekonomik koşulları ve yönetim anlayışları çerçevesinde incelemiştir. Enstitülerin kuruluşunda, yeni rejime güven sağlama ve ulus-devletin değerlerini toplum bilincine yerleştirme amaçları ön planda olmuştur. Ayrıca kapitalist üretim tarzına uygun emek gücünü devlet eliyle oluşturma hedefi de etkili olmuştur. Bu bağlamda, Köy Enstitüleri öğrenci merkezli ve etkin bir eğitim yöntemi benimsemiştir.

Çakır (2014) çalışmasında, kırsal kalkınma projelerinin, yerel halkın katılımı ve eğitim düzeyinin artırılması yoluyla sürdürülebilir kalkınmayı desteklediğini belirtmektedir. Benzer şekilde Köy Enstitüleri'nin uygulamaları, kırsal bölgelerdeki eğitim seviyesini artırarak ve tarımsal üretim tekniklerini geliştirerek bu hedeflere ulaşmayı amaçlamıştır

Küçüktamer ve Uzunboylu (2015) çalışmalarında, Köy Enstitülerinin günümüze uygun bir model olmayabileceği; ancak bunların Türkiye'nin geçmişini ve bugünü anlamak için önemli olduğu vurgulanmaktadır. Enstitüleri doğuran koşullar artık mevcut olmasa da fırsat eşitliği sağlama ve katılımcı bir kurum olma özellikleriyle hâlâ örnek alınacak bir model olarak kabul edilmektedir.

Güneş (2016) çalışmasında, toplumsal hizmetlerin sosyal adaletin sağlanması, dezavantajlı grupların desteklenmesi ve toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesi üzerindeki etkilerini incelemektedir. Çalışma, bu hizmetlerin etkin sunumunun toplumsal kalkınma için kritik olduğunu ve kırsal bölgelerde temel hizmetlere erişimin başarıda belirleyici rol oynadığını vurgulamaktadır. Sosyal hizmetlerin kırsal bölgelerde uygulanmasının, yerel refahı artırdığı ve toplumsal eşitsizlikleri azalttığı sonucuna varılmaktadır.

Bulgan (2017) çalışmasında Köy Enstitüleri, köylünün toplumun ekonomik ve kültürel yaşamına çağdaştırıcı değişimler getirmeyi amaçlamış; ancak sadece kırsal kesimin okulu olarak kalmaları uzun vadede ekonomik üstünlük sağlamamıştır. Enstitülerin başarısı, devletçi politikaların ve yerli sermaye ile sanayi yatırımlarının desteklenmesiyle mümkün olmuştur. Sonuç olarak Köy Enstitüleri, Türkiye'nin sanayileşme ve ekonomik gelişme sürecinde önemli bir rol oynamıştır.

Yegenah (2018) çalışmasında, Köy Enstitüleri'nin ulusal bir hareket olarak, yerel kültürün ulusallaşmasına katkıda bulunduğunu vurgulamaktadır. Olumsuz eleştirilerin fazla olmasına rağmen dönemin eğitim ortamı açısından enstitülerin olumlu yönlerinin daha ağır bastığı belirtilmiştir. Kırsal yerleşimlerde okullaşma oranı, okuryazarlık ve öğrenci sayısındaki artışlar enstitülerin başarısını gösterirken, uzun vadede okuma-yazma sorununun tamamen çözülebileceği öngörülmüştür.

Büyükerkan (2021) çalışmasında, Köy Enstitüleri'nin, İkinci Dünya Savaşı'nın zorlu koşullarında Türkiye'nin kalkınmasını ve modernleşmesini hedefleyen bir girişim olduğunu vurgulamaktadır. Köy Enstitüleri, Cumhuriyet'in aydınlanma hareketinin bir örneği olarak eğitim, kültür ve sanat alanlarında kısa sürede önemli etkiler yaratmıştır. Yerel kültürel unsurların ulusallaşmasına katkıda bulunan bu enstitüler, kırsal bölgelerde okullaşma oranını artırmış ve köylere yönelik kalkınma politikalarının etkin uygulanmasını sağlamıştır.

Usta (2021) ve Tunçer (2021) çalışmalarında Köy Enstitüleri'nin Türkiye'nin modernleşme sürecindeki rolü ve eğitim sistemine katkıları ele alınmıştır. Usta (2021) çalışmasında Osmanlı'dan Türkiye Cumhuriyeti'ne geçişte modernleşme hareketlerinin bir parçası olarak kurulan Köy Enstitüleri, köylüleri modern tekniklerle eğiterek bilinçli bireyler yetiştirmeyi amaçlamıştır. Ancak ekonomik zorluklar ve öğretmen-öğrenci temini gibi engellerle karşılaşmıştır. İsmail Hakkı Tonguç ve John Dewey'in etkisiyle özgün eğitim programlarıyla kısa sürede başarı elde eden enstitüler, siyasi değişimlerle işlevselliğini yitirerek kapatılmıştır. Tunçer (2021) ise Köy Enstitüleri Modeli'nin Türkiye'nin eğitim sistemine önemli katkılar sunduğunu ve toplumsal kalkınmayı desteklediğini ortaya koymuştur. Enstitülerin öğrencilere yaşayarak öğrenme fırsatı sunduğu, teorik bilgiyi pratikle birleştirerek eğitimde yenilikçi bir yaklaşım benimsediği vurgulanmıştır. Her iki çalışma, Köy Enstitüleri'nin Türkiye'nin modernleşme ve eğitim alanındaki reformlarında önemli bir yer tuttuğunu ve toplumun kalkınmasına hizmet ettiğini göstermektedir. Ancak siyasi değişimler, bu özgün eğitim modelinin sürdürülebilirliğini olumsuz etkilemiştir.

Bu çalışmanın amacı Köy Enstitülerinin tarihi ve eğitsel katkıları ile günümüz Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının toplumsal hizmetleri arasındaki bağlantıyı daha derinlemesine incelemektir. Özellikle Köy Enstitüleri'nin sağladığı eğitim ve kalkınma modellerinin, günümüzde dezavantajlı gruplara yönelik sunulan hizmetlerle olan benzerlikleri ve farklılıkları ortaya konulacaktır. Bu bağlamda Köy Enstitüleri'nin kırsal kalkınma ve toplumsal hizmetler açısından nasıl bir miras bıraktığı ve bu mirasın modern sosyal hizmet uygulamalarında nasıl sürdürüldüğü veya değiştirildiği ele alınacaktır. Bu amaçla çalışmada aşağıdaki soruların cevapları aranacaktır.

1. Köy Enstitüleri'nin eğitim ve toplumsal kalkınma modeli, günümüz kırsal kalkınma ve sosyal hizmet politikalarına nasıl yansımaktadır?
2. Köy Enstitüleri'nin uyguladığı eğitim ve toplumsal hizmetler, günümüz Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın hizmetleri ile nasıl karşılaştırılabilir?
3. Köy Enstitüleri'nin toplumsal hizmetler ve kırsal kalkınma üzerindeki uzun vadeli etkileri nelerdir?
4. Modern sosyal hizmet uygulamaları, Köy Enstitüleri'nin yöntemlerinden nasıl yararlanabilir veya bu yöntemleri nasıl geliştirebilir?

Bu çalışmada, kuramsal çerçeve doğrultusunda Köy Enstitüleri'nin genel tanıtımı ve tarihsel bağlamı ele alınmıştır. Ayrıca Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının sunduğu modern toplumsal hizmetler kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Çalışmanın yöntem ve bulguları, tartışma bölümünde ayrıntılı olarak açıklanmış ve nihayetinde sonuç ve öneriler sunulmuş çalışmada tamamlanmıştır.

1. KURAMSAL ÇERÇEVE

Köy Enstitüleri, Türkiye'nin kırsal kesimlerinde eğitim ve kalkınmayı hedefleyen yenilikçi bir model olarak Güçlendirme Kuramı'nın temel prensiplerini uygulayarak toplumsal değişim süreçlerinde önemli bir rol oynamıştır.

Güçlendirme, “Bireylerin, toplulukların ve organizasyonların, sosyal ve politik çevrelerini değiştirerek eşitliği sağlamak ve yaşam kalitelerini artırmak amacıyla yaşamları üzerinde kontrol sahibi olmalarını hedefleyen bir sosyal eylem süreci” olarak tanımlanabilir (Erbay, 2019; Minkler ve Wallerstein, 1998; Peterson & Hughey, 2004). Güçlendirme Kuramı, bireylerin ve toplulukların yaşamları üzerinde kontrol sahibi olmalarını, kendi potansiyellerini keşfetmelerini ve toplumsal değişim süreçlerine katılmalarını teşvik eder (Rappaport, 1981, 1987). Güçlendirme Kuramı bireylerin, toplulukların ve toplumların kendi hayatları üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmalarını, kendi potansiyellerini gerçekleştirmelerini ve toplumsal değişim süreçlerine katılmalarını teşvik eder. Köy Enstitüleri'nin kuruluş felsefesini ve faaliyetlerini bu kuram çerçevesinde değerlendirdiğimizde aşağıdaki noktalar öne çıkmaktadır:

1. **Eğitim Yoluyla Güçlendirme:** Köy Enstitüleri, kırsal kesimdeki bireylere modern tarım teknikleri, temel sağlık bilgileri ve kültürel eğitim sağlayarak onların bilgi ve becerilerini artırmıştır. Bu bireylerin ve toplulukların kendilerini güçlendirmelerine ve yaşam koşullarını iyileştirmelerine olanak tanımıştır.
2. **Toplulukların Potansiyelini Keşfetme ve Geliştirme:** Köy Enstitüleri, kırsal kesimlerdeki toplulukların ekonomik ve sosyal kalkınmasını teşvik ederek bu toplulukların kendi potansiyellerini keşfetmelerini ve geliştirmelerini sağlamıştır.
3. **Katılımcı Yaklaşım:** Güçlendirme kuramı, bireylerin ve toplulukların karar alma süreçlerine aktif katılımını vurgular. Köy Enstitüleri de bu yaklaşımı benimseyerek öğrencileri ve topluluk üyelerini eğitim ve kalkınma süreçlerine dâhil etmiştir.
4. **Kaynakların Adil Dağılımı:** Köy Enstitüleri, kırsal kesimdeki bireylerin eğitim, sağlık ve ekonomik kaynaklara erişimini artırarak sosyal adalet ve eşitlik ilkesini hayata geçirmiştir.

Köy Enstitüleri üzerine yapılan çalışmalar, özellikle bu enstitülerin kırsal kesimde tarımsal verimlilik, eğitim, sağlık ve toplumsal eşitlik üzerindeki etkilerine değinmektedir. Örneğin Oğuzkan (1974), Köy Enstitüleri'nin Türkiye'de tarım, eğitim ve kırsal kalkınma politikalarının modernleştirilmesine katkı sağladığını belirtirken Gündüz (2005), enstitülerin kadınların eğitimi ve toplumsal cinsiyet eşitliği açısından önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Köy Enstitüleri, kırsal bölgelerde modern tarım tekniklerinin öğretilmesi ve uygulanması yoluyla bireylerin ve toplulukların ekonomik olarak güçlenmesini sağlamıştır. Bu durum, bireylerin tarımsal verimliliklerini artırmalarına ve ekonomik bağımsızlıklarını kazanmalarına yardımcı olmuştur. Enstitüler, temel sağlık bilgileri ve hizmetleri sunarak kırsal bölgelerdeki sağlık koşullarını iyileştirmiş ve bireylerin fiziksel sağlıklarını korumalarını sağlamıştır. Böylece bireylerin ve toplulukların genel yaşam kalitesini artırmıştır. Kültürel eğitim ve etkinlikler, bireylerin sosyal çevreleri ile daha güçlü bağlar kurmalarını ve toplumsal

entegrasyonlarını artırmalarını sağlamıştır. Bu, bireylerin kendilerine olan güvenlerini ve toplumsal katılımlarını artırmıştır. Köy Enstitüleri, kadınların eğitim almasını ve ekonomik hayata katılmasını teşvik ederek, toplumsal cinsiyet eşitliğini desteklemiştir. Bu, kadınların kendi yaşamları üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmalarını ve toplumsal değişim süreçlerine katkıda bulunmalarını sağlamıştır.

Güçlendirme Kuramı, bireylerin ve toplulukların güçlenmesini, kaynaklara erişimlerini artırarak bilgi ve becerilerle donatılarak ve karar alma süreçlerine aktif katılımlarını sağlayarak gerçekleştirir (Rappaport, 1987; Zimmerman, 2000). Köy Enstitüleri, kırsal kesimlerde modern tarım teknikleri, temel sağlık bilgileri, kültürel eğitim ve sosyal etkinlikler gibi çeşitli eğitim programları sunarak bireylerin bilgi ve beceri düzeylerini artırmıştır. Bu eğitimler, bireylerin ekonomik bağımsızlıklarını kazanmalarına, sağlıklarını korumalarına ve genel yaşam kalitelerini artırmalarına yardımcı olduğu değerlendirilmektedir.

Köy Enstitüleri, kırsal kesimde yaşayan bireylere modern tarım teknikleri, temel sağlık bilgileri ve kültürel eğitim sağlayarak, onların bilgi ve becerilerini geliştirmiştir. Bu, bireylerin ve toplulukların kendilerini güçlendirmelerine ve yaşam koşullarını iyileştirmelerine olanak tanımıştır (Zimmerman, 2000). Enstitülerin sağladığı eğitimle bireyler, kendi potansiyellerini keşfetmiş ve bu potansiyelleri hayata geçirme fırsatı bulmuşlardır.

Güçlendirme Kuramı, bireylerin ve toplulukların karar alma süreçlerine aktif katılımını vurgular (Staples, 1990). Köy Enstitüleri, kırsal kesimdeki toplulukların ekonomik ve sosyal kalkınmasını teşvik ederek bu toplulukların kendi potansiyellerini keşfetmelerini ve geliştirmelerini sağlamıştır. Bu durum toplulukların kendi kendine yeterli hale gelmelerine ve toplumsal değişim süreçlerine daha aktif bir şekilde katılmalarına yardımcı olmuştur (Perkins & Zimmerman, 1995). Köy Enstitüleri de bu yaklaşımı benimseyerek öğrencileri ve topluluk üyelerini eğitim ve kalkınma süreçlerine dâhil etmiştir. Bu sayede, bireyler yaşamları üzerinde daha fazla kontrol sahibi olabilmektedir.

Köy Enstitüleri, kırsal kesimdeki bireylerin eğitim, sağlık ve ekonomik kaynaklara erişimini artırarak, sosyal adalet ve eşitlik ilkelerini hayata geçirmiştir. Bu da bireylerin ve toplulukların güçlenmesini ve toplumsal eşitsizliklerin azaltılmasını sağlamıştır (Cornell Empowerment Group, 1989). Köy Enstitüleri, kırsal kalkınma ve toplumsal hizmetler açısından önemli bir miras bırakmıştır. Bu miras, modern sosyal hizmet uygulamalarında da kendini göstermektedir.

2. KÖY ENSTİTÜLERİ'NİN GENEL TANITIMI VE TARİHSEL BAĞLAMI

Türkiye'de Köy Enstitüleri'nin tarihsel kökleri Tanzimat dönemine kadar uzanmaktadır. Tuna Valisi Mithat Paşa'nın 1860 yılında kurduğu ıslahhaneler, yoksul çocuklar için mesleki ve teknik okul eğitiminin öncüsü olarak kabul edilebilir. 1869'da Maarif Nazırı Safet Paşa'nın Fransa'dan getirdiği Milli Eğitim Temel Kanunu ile her köyde okul açılması zorunluluğu getirilmiş ve 1876 tarihli Kanûn-i Esâsi ile ilköğretimin tüm halkı (tebaa) kapsaması bu öncü adımların göstergesi olarak değerlendirilebilir. Ancak bu dönemde bu girişimlerin yeterince amaca hizmet edemediği söylenebilir. 1848'de tarım ve teknik okulları açılmış olsa da bu okulların köylere yeterince yayılmadığı görülmektedir. 1869 tarihli Nizamname (Altunya, 1990: 82) öğretmen okulları için önemli düzenlemeler getirmiştir. Ancak bu okulların 1900'e kadar çağdaş eğitim ilkeleriyle doğrudan bir ilişkisi olmamakla birlikte, Cumhuriyet dönemi eğitim sisteminin öncülleri olarak kabul edilebilirler.

II. Meşrutiyet dönemi, köye yönelik ilginç girişimlere sahne olmuştur. Çoğu düşünce düzeyinde kalmış olsa da Satı Bey, Ethem Nejat ve İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun köye okul yapımı konusunda önemli çalışmaları olmuştur. 1926 yılında çıkarılan Maarif Teşkilatına Hakkında Kanun ve 1927 yılında yayınlanan Köy Mektepleri Müfredat programları bu çabaların örnekleridir. Ayrıca, 1933 yılında Kayseri'de 3 yıllık Köy Muallim Mektebi açılmıştır (Altunya, 1990: 83-86). Ancak 1929 Dünya Ekonomik Krizi ve 1930'da çok partili hayata geçiş denemesi gibi olumsuz gelişmeler, köye ve köylüye yönelik bu hizmetlere bir ara verilmesine neden olmuştur. Bu duraklamanın ardından 1936-1937 öğretim yılında Eskişehir Çifteler devlet çiftliğinde ilk eğitim kursu açılmıştır. 17 Nisan 1940 tarihinde 3803 sayılı Köy Enstitüleri Kanunu kabul edilmiş ve 19 Haziran 1942 tarihinde 4247 sayılı yasa ile Köy Enstitüleri ve Teşkilat Yasası çıkarılmıştır (Turan, 1999: 38-39).

Köy Enstitülerinin ilk programları 1943 yılında yayımlanmış ve sonraki yıllarda bu programlarda gerekli değişiklikler yapılmıştır. 1948 yılında ise Köy Enstitüleri hazırlık sınıfı geçici

öğretim ve Köy Enstitüleri programı hazırlanmıştır (Özsoy, 1990: 51). Köy Enstitüleri, 1940-1954 yılları arasında Türkiye'de kırsal kalkınmayı ve eğitim seviyesini yükseltmeyi amaçlayan yenilikçi bir eğitim modeli olarak kurulmuştur. Bu enstitüler, dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel ve İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç'un liderliğinde hayata geçirilmiştir (Akyüz, 2012).

Köy Enstitüleri'nin temel amacı, köy çocuklarına okuma yazma öğretmek, onları modern tarım teknikleriyle donatmak ve kültürel olarak geliştirmektir. Bu sayede köylerdeki yaşam kalitesini artırmak ve kırsal kalkınmayı sağlamak hedeflenmiştir. Köy Enstitüleri'nin kuruluşu, Türkiye'nin o dönemdeki sosyo-ekonomik yapısıyla yakından ilişkilidir. 1940'lı yıllarda Türkiye'nin nüfusunun büyük bir kısmı kırsal bölgelerde yaşıyor ve bu bölgelerdeki eğitim ve sağlık hizmetleri son derece yetersizdi. Köy Enstitüleri, bu eksiklikleri gidermek amacıyla, öğrencilere hem akademik hem de pratik eğitimler vererek köylerinde kalkınma liderleri yetiştirmeyi amaçlamıştır. Öğrenciler, tarım, hayvancılık, el sanatları gibi alanlarda uygulamalı eğitim almış ve bu bilgi ve becerileri köylerinde yaygınlaştırmışlardır. Köy Enstitüleri'nin en önemli hedeflerinden biri, uzun yıllar boyunca kendi bildikleri ve yaşadıkları şekilde hayat süren köylüleri, yine kendi içlerinden çıkan öğrenciler aracılığıyla daha bilinçli ve daha eğitilmiş bir düzeye getirerek, çağdaş bir bakış açısı kazandırmak ve eğitim düzeylerinin yanı sıra farkındalıklarını artırmaktır. Bu amaçla kurulan Köy Enstitüleri, kısa ömrüne rağmen Türk eğitim tarihinde çok önemli bir yere sahip olmuştur. Köyde yaşayan insanların eğitimine öncelik veren ve köylü nüfusun bilinçlenmesini ve kendini geliştirmesini hedefleyen Köy Enstitüleri, zamanının çok ilerisinde bir eğitim hareketi olarak öne çıkmıştır (Akyüz, 1989; Avcı, 2023; Başaran, 1974, Ergün, 2006; Kara, 2007).

Yöre insanına okuma yazma öğretmek ve yörenin gelenek ve göreneklerini, Batı'nın ilim ve tekniğiyle sentezleyerek, çağdaş düşünceli, devrimci, ancak aynı zamanda örf ve adetlerine bağlı, vatanına sıkı sıkıya bağlı milliyetçi gençler yetiştirmek hedeflenmiştir. İvriz Köy Enstitüsü'nün kuruluşu, diğerlerinde olduğu gibi, özellikle çevre köylerde yaşayan halkı en çok sevindiren gelişmelerden biri olmuştur. O dönemde köylü vatandaşlar, çocuklarını okutacak bir okul bulmakta zorlanıyor; okul bulsalar bile masrafları karşılayacak maddi imkânlarla sahip olamıyorlardı. Bu nedenle, Köy Enstitüleri, köy çocukları için bulunmaz bir fırsat olarak görülüyordu (Aktaş, 2006: 2-3).

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında, nüfusun büyük çoğunluğu yoksul köylerde yaşamaktaydı ve modern tarım, eğitim olanaklarından yoksundu. Mustafa Kemal Atatürk ve bazı Türk aydınları, çağdaşlaşmanın köyden başlaması gerektiğini düşünerek Köy Enstitüleri'ni kurdular. Bu enstitüler, köy öğretmenlerinin yanı sıra sağlık görevlileri ve teknisyenler gibi meslek elemanları da yetiştirdi. Köylü çocukları, bu eğitimle kendi köylerine dönerek toplumun kalkınmasına katkıda bulundu. Köy Enstitüleri, yerelden başlayarak toplumsal kalkınmayı ve köy insanının girişkenliğini artırmayı hedeflemiştir (Er & Gökçearsan Çifci, 2021: 1178). Bu sayede, Türkiye'nin kırsal bölgelerinde eğitim ve sağlık gibi temel hizmetlerin yaygınlaşması sağlanmış, köylerdeki yaşam standartlarının yükseltilmesine önemli katkılar sunulmuştur.

Köy Enstitüleri, genellikle şehir ve kasabaların dışında, demiryolu veya karayoluna yakın köylerde ve bu köylerin ortasında kurulmuştur (Şeren, 2008: 213). Bu tür yerlerin tercih edilmesinin nedeni, öğretmen adaylarını köy çocukları arasından seçmektir (Akyüz, 2012; Aytac, 2020). Köy Enstitüleri, 1954 yılına kadar 21 adet açılarak, köylerden seçilen öğrencileri hem öğretmenlik hem de köyün sosyal ve ekonomik kalkınmasına katkıda bulunacak bireyler olarak yetiştirmiştir. 1935'te hazırlıkları başlatılan ve 1940'ta yasallaşan bu sistem, Cumhuriyet aydınlanmasının eğitim alanındaki en özgün uygulamalarından biridir. Enstitüler, köy öğretmenlerinin yanı sıra sağlık görevlileri, teknisyenler ve diğer meslek elemanlarını da yetiştirmiştir (Kartal, 2008: 24).

Köy Enstitüleri'nin eğitim modeli, sadece teorik bilgiye dayanmayan, aynı zamanda pratik becerilerin kazandırılmasını hedefleyen bir yaklaşımdır. Öğrenciler, okulda öğrendiklerini köylerine taşıyarak oradaki yaşam standartlarını yükseltmeyi başarmışlardır. Bu model, eğitimin sadece bireysel gelişim için değil, aynı zamanda toplumsal kalkınmanın bir aracı olarak da görülmesini sağlamıştır (Güven, 2008). Köy Enstitülerinde 5 yıllık bir eğitim süresi vardı. Bu sürede, kültür dersleri 114 saat, ziraat ve teknik dersler ise 58'er saat olarak belirlenmişti. Tatiller toplamda 30 hafta sürüyordu. Türkçe, Tarih, Coğrafya, Matematik, Fen Bilimleri, Yabancı Dil gibi kültür dersleri okutulurken; ziraat dersleri Tarla Ziraatı, Bahçe Ziraatı, Meyvecilik gibi alanlarda verilir. Erkekler için demircilik, marangozluk

gibi teknik dersler, kızlar için ise el sanatları, dikiş-nakış dersleri vardı. Dersler ve çalışmalar arasında bağlantılar kurularak öğretilir ve programlar, bugünün çağdaş eğitim anlayışıyla uyumluydu (Gürsel, 2018: 6).

Köyler sağlık, temizlik ve gelişme imkânlarından yoksundu. Bu olumsuzluklarla mücadele etmek ve köylerin sosyal ve ekonomik yapısını eğitim yoluyla iyileştirmek amacıyla Köy Enstitüleri kuruldu. Mevcut sistem, yalnızca okuma yazma ve teorik bilgiler öğreten, köylere faydası olmayan öğretmenler yetiştirmekle eleştiriliyordu. Ancak Köy Enstitüleri, köy kökenli ve köy işlerinden anlayan, köye yararlı öğretmenler yetiştirmeyi hedefliyordu. Bu, enstitülerin kuruluş felsefesinin temelini oluşturuyordu (Akyüz, 1985).

Köy Enstitüleri'nin kuruluşu ve işleyişi, Türkiye'nin eğitim tarihinde önemli bir dönüm noktası olarak kabul edilir. Ancak 1950'lerin başında yaşanan siyasi değişiklikler ve çeşitli eleştiriler sonucunda, Köy Enstitüleri'nin kapatılma süreci başlamış ve 1954 yılında tamamen kapatılmıştır (Ergün, 2006). Bu kısa süreye rağmen Köy Enstitüleri'nin Türkiye'nin kırsal kalkınmasına ve eğitim sistemine yaptığı katkılar hala hatırlanmakta ve değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak Köy Enstitüleri, köy çocukları için fırsat eşitliği yaratmış, köyden çıkmadan köylü çocuklara eğitim imkânı sağlamış, yerel önderlikler belirleyerek çevre köyler hakkında önemli bilgiler sunmuş ve birçok önemli şair ve yazar yetiştirmiştir. Köy Enstitüleri ile birlikte ekonomik ve toplumsal kalkınma hedeflenmiştir (Geray, 1969: 100). Bu enstitüler, ekonomik ve toplumsal kalkınmayı hedeflemiş ve bu yolla Türkiye'nin kırsal bölgelerinde derin ve kalıcı bir etki yaratmıştır. Köy Enstitüleri'nin bu öncü yaklaşımı, Türkiye'nin eğitim ve kalkınma tarihinde eşsiz bir model olarak kalıcı izler bırakmıştır.

3. AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞININ SUNDUĞU MODERN TOPLUMSAL HİZMETLERİN İNCELENMESİ

Sosyal hizmet, bireylerin, ailelerin, grupların ve toplulukların refahını artırmaya adanmış bir meslektir. Sosyal hizmet uzmanları, sosyal sorunları ele almak ve sosyal adaleti desteklemek için danışmanlık, savunuculuk, toplum örgütlenmesi ve politika geliştirme gibi bir dizi müdahale uygulamaktadır. Sosyal çalışmanın temel ilkeleri arasında insan onuruna saygı, sosyal adalet, güçlendirme ve insan haklarının geliştirilmesi yer almaktadır. Örneğin Barker (2014), sosyal hizmetin bireyler ve topluluklar için refah artırıcı bir rol oynadığını ve insan hakları, güçlendirme, sosyal adalet gibi ilkelerin sosyal hizmet uygulamalarında temel olduğunu vurgulamaktadır. Benzer şekilde Thompson (2017) da sosyal hizmet uzmanlarının sosyal adaleti teşvik etmek ve sosyal sorunları çözmek için çeşitli müdahale yöntemleri kullandığını ifade etmektedir.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Türkiye'de sosyal adaletin sağlanması, dezavantajlı grupların desteklenmesi ve toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesi amacıyla geniş bir yelpazede toplumsal hizmetler sunmaktadır. Bu hizmetler, çocuklardan yaşlılara, engelli bireylerden kadınlara kadar toplumun farklı kesimlerine yönelik olup sosyal kalkınmayı ve eşitliği hedeflemektedir.

Köy Enstitüleri'nin sağladığı eğitim modeli, günümüz Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının sunduğu hizmetlerle doğrudan ilişkilendirilmektedir. Bakanlık, dezavantajlı gruplara yönelik sunduğu aile, çocuk, kadın, engelli ve yaşlı hizmetleri ile toplumsal kalkınmayı ve sosyal adaleti sağlamayı amaçlamaktadır. Örneğin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının sunduğu çocuk hizmetleri kapsamında korunmaya muhtaç çocuklar için koruyucu aile ve evlat edinme programları, çocuk destek merkezleri, engelli veya istismar mağduru çocuklar için rehabilitasyon hizmetleri sunulmaktadır. Bu hizmetler, Köy Enstitüleri'nin kırsal bölgelerdeki çocuklara yönelik sağladığı eğitim ve kalkınma modeliyle benzerlik göstermektedir. Bu hizmetler, çocukların sağlıklı bir ortamda büyümelerini ve eğitim almalarını sağlamaktadır. Örneğin koruyucu aile programı, çocukların aile ortamında yetişmelerine olanak tanırken çocuk destek merkezleri risk altındaki çocuklara güvenli bir ortam sunulduğu görülmektedir.

Köy Enstitüleri, Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki kırsal kalkınma ve eğitim sorunlarını çözmek için özgün bir yaklaşım sunmuş ve bu bağlamda günümüz Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının sunduğu modern toplumsal hizmetlerle önemli benzerlikler taşımaktadır. Köy Enstitüleri'nin sağladığı

eğitim ve kalkınma modeli, modern sosyal hizmetlerin temel ilkeleriyle örtüşmekte ve bu miras günümüzde sosyal hizmet uygulamalarında kendini gösterdiği değerlendirilmektedir.

Aile hizmetleri, ailelerin güçlendirilmesi, aile içi iletişimin artırılması ve aile içi sorunların çözülmesi için çeşitli programlar ve danışmanlık hizmetlerini kapsamaktadır. Bakanlık, aile danışmanlığı ve eğitim programları aracılığıyla, ebeveynlik becerilerini geliştirmekte ve aile içi şiddetin önlenmesine yönelik çalışmalar yürütmektedir. Bu hizmetler, ailelerin sağlıklı ve işlevsel bir yapıya kavuşmasına katkı sağladığı değerlendirilmektedir.

Kadın hizmetleri, kadınların ekonomik ve sosyal hayata katılımını desteklemek, şiddet gören kadınlara koruma sağlamak ve kadın dayanışma merkezleri aracılığıyla çeşitli eğitim ve destek programları sunmak amacıyla yapılandırılmıştır. Kadın konuklevleri, şiddet mağduru kadınlara barınma ve psikolojik destek sağlarken kadın kooperatifleri kadınların ekonomik bağımsızlıklarını kazanmalarına yardımcı olmaktadır.

Engelli ve yaşlı bireylere yönelik hizmetler, bakım ve rehabilitasyon merkezleri, evde bakım hizmetleri ve huzurevleri gibi çeşitli hizmetleri kapsamaktadır. Bu hizmetler, engelli ve yaşlı bireylerin ihtiyaç duydukları bakımı alarak yaşam kalitelerini artırmayı amaçlamaktadır. Örneğin, evde bakım hizmetleri, engelli ve yaşlı bireylerin kendi evlerinde yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli desteği sağladığı değerlendirilmektedir.

Sosyal yardım hizmetleri, maddi durumu yetersiz olan ailelere yönelik çeşitli yardım programlarını içermektedir. Gıda, yakacak, eğitim ve sağlık yardımları gibi destekler, yoksul ailelerin temel ihtiyaçlarını karşılamalarını ve yaşam standartlarını iyileştirmelerini sağlamaktadır. Sosyal yardım kartları da ailelerin temel ihtiyaçlarını karşılamalarına yardımcı olmaktadır.

Şehit yakınları ve gazilere yönelik hizmetler, maddi ve manevi desteklerin yanı sıra, istihdam ve eğitim desteklerini de kapsamaktadır. Bu hizmetler, şehit yakınları ve gazilerin toplumda saygın bir yer edinmelerine ve yaşamlarını sürdürebilmelerine katkıda bulunmaktadır.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının sunduğu bu modern toplumsal hizmetler, Türkiye'deki dezavantajlı grupların yaşam kalitesini artırmayı ve toplumsal adaleti sağlamayı hedeflemektedir. Bu hizmetlerin etkinliği, toplumsal kalkınmaya ve dayanışmaya önemli katkılar sağlamaktadır.

4. YÖNTEM

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemi çerçevesinde bir derleme çalışması olarak tasarlanmıştır. Nitel araştırma yönteminde literatürde mevcut olan bilgilerin derlenmesi, belirli bir konuya ilişkin teorik çerçevenin oluşturulması ve konuyla ilgili var olan görüş ve bulguların sistematik bir şekilde ele alınması esas alınmıştır. Bu çalışmada, ilgili literatürdeki kaynaklar detaylı bir şekilde incelenmiş ve yorumlanmıştır. Araştırmanın güvenilirliği ve geçerliliğini sağlamak adına, bilimsel literatüre dayalı kaynaklar kullanılarak yapılan analizler ve değerlendirmeler kaynakça ile desteklenmiştir (Creswell, 2013; Yıldırım & Şimşek, 2016). Çalışmada literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması, mevcut kaynaklar arasından belirli bir konunun ayrıntılı bir şekilde incelenmesi ve bu konuya ait verilerin sistemli bir biçimde toplanması, veri toplama, toplanan verinin öneminin tartışılması, verilerin problemle ilişkilendirilmesi ve bilginin sınıflandırılması gibi aşamalardan oluşan bir süreçtir (Karadaş, 2019). Literatür taraması, aşağıdaki adımlar izlenerek ve sınırlandırılarak gerçekleştirilmiştir:

1. **Veri Tabanı Seçimi:** Literatür taraması için öncelikli olarak Google Scholar, JSTOR, ScienceDirect ve Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (ULAKBİM) gibi akademik veri tabanları kullanılmıştır. Bu veri tabanları, sosyal hizmetler, eğitim ve kırsal kalkınma konularında geniş kapsamlı makalelere erişim sağlamaktadır.

2. **Anahtar Kelimeler:** Taramada kullanılan anahtar kelimeler, "Köy Enstitüleri," "kırsal kalkınma," "sosyal hizmetler," "güçlendirme kuramı," "eğitim," "toplumsal kalkınma" ve "Türkiye" gibi terimler olmuştur. Bu anahtar kelimeler, çalışmanın odaklandığı temel konuları kapsamaktadır.

3. **Yayın Tarihi Ölçütü:** Literatür taramasında, özellikle son 20 yıl içinde yayınlanmış çalışmalara öncelik verilmiştir. Ancak Köy Enstitüleri'nin tarihi öneminden dolayı,

1940-1954 yılları arasında yazılmış kaynaklar da dikkate alınmıştır. Bu, hem güncel perspektifi hem de tarihsel arka planı anlamaya yönelik bir denge sağlamıştır.

4. **Dil Ölçütü:** Taramaya dâhil edilen çalışmalar, Türkçe ve İngilizce olarak sınırlanmıştır. Bu, literatürün genişliğini ve çalışmaların Türkiye bağlamında uygulanabilirliğini sağlamaya yönelik bir tercihtir.

5. **Çalışma Türü Ölçütü:** Taramada, akademik makaleler, tezler, kitaplar, konferans bildirimleri ve raporlar gibi çeşitli türlerde kaynaklar incelenmiştir. Bu, farklı akademik disiplinlerden gelen bakış açılarını birleştirerek konunun daha kapsamlı bir şekilde ele alınmasını sağlamıştır.

6. **Eleme Süreci:** Belirlenen anahtar kelimeler ile yapılan aramalardan elde edilen sonuçlar, başlık, özet ve bulgular açısından gözden geçirilmiş, çalışmanın konusu ile doğrudan ilgili olmayanlar elenmiştir. Ayrıca birden fazla kaynaktan gelen benzer bilgilere sahip makaleler arasında en güncel ve kapsamlı olanlar tercih edilmiştir.

Ayrıca araştırmaya ilişkin veriler doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Doküman incelemesi, araştırma konusuna dair belgelerin elde edilmesi, incelenmesi ve sentezlenmesi işlemlerini kapsamaktadır (Karasar, 2007; Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu sayede, konuya ilişkin tarihi ve güncel veriler bir araya getirilerek bir analiz yapılmıştır.

Bulgular –Tartışma

Türkiye'de Köy Enstitüleri konusunda yapılan yüksek lisans tezlerinin sayısında 2019 yılından itibaren bir artış olduğu tespit edilmiştir. Bu artış, özel üniversitelerin sayısının artması ve bazı sivil toplum kuruluşlarının Köy Enstitüleri ile ilgili akademik çalışmaları teşvik etmesiyle açıklanabilir (Taşar, 2022: 128). 2017-2020 yılları arasında bu konudaki lisansüstü tezlerin yoğunlaşması, yeni açılan üniversitelerin sayısının artması ve sivil toplum kuruluşlarının bu alandaki teşvikleriyle bağlantılıdır (Koç, 2020).

Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte Türkiye'de eğitim, ticaret ve sanayileşme alanlarında köklü adımlar atılmıştır. Atatürk'ün önderliğinde gerçekleştirilen devrimlerle modernleşme hedeflenmiş; ancak savaşlar nedeniyle köyler büyük zarar görmüş ve nüfusun %81'ini oluşturan köylüler ekonomik ve sosyal olarak ihmal edilmiştir (Tekben, 1962: 7-8). Bu bağlamda Köy Enstitüleri, kırsal kesimdeki vatandaşların ekonomik kalkınma süreçlerini eğitim yoluyla gerçekleştirmek amacıyla önemli bir proje olarak ortaya çıkmıştır (Koç, 2021). Köy Enstitüleri, kırsal bölgelerdeki ekonomik kalkınmanın eğitim yoluyla gerçekleştirilebileceği fikrini benimsemiş ve bu doğrultuda kapsamlı bir eğitim modeli geliştirmiştir. Bu model, sadece bilgi aktarımını değil, aynı zamanda beceri kazandırmayı da hedeflemiştir. Öğrenciler, tarım ve teknik derslerde öğrendikleri bilgileri uygulayarak pratik deneyimler kazanmış, bu sayede kırsal kesimde üretkenlik ve verimlilik artmıştır. Dünyanın pek çok ülkesinde daha önce uygulanmış olan bu sistemin Türkiye'ye uyarlanması, kırsal kalkınmanın hızlandırılması ve modern tarım tekniklerinin yaygınlaştırılması açısından önemli bir adım olmuştur. Köy Enstitüleri, kırsal kesimde yaşayan gençlerin eğitim yoluyla mesleki beceriler kazanmalarını sağlamış ve bu sayede köylerde ekonomik kalkınma ve sosyal değişim gerçekleşmiştir. Bu durum, eğitim yoluyla kırsal kalkınmanın mümkün olduğunu göstermiştir.

Köy Enstitüleri, köy çocuklarının eğitimi, köylere öğretmen olarak kazandırılması ve kırsal kalkınmanın sağlanması açısından büyük bir öneme sahiptir (Küçüktamer & Uzunboylu, 2015). Bu enstitüler, kırsal kesimde üretimi artırmak, teknolojiyi yenilemek ve nüfusu meslek sahibi yaparak sanayileşme yolunda önemli adımlar atmıştır (Avcı, 2023: 77). Ayrıca ahlaki değerlerin ve vatan sevgisinin kazandırılmasında da büyük bir rol oynamıştır (Eyüboğlu, 1979: 51). Bu enstitüler, özellikle köy çocuklarının eğitimine odaklanarak onların öğretmen olarak yetiştirilmesini ve köylere dönerek kırsal kalkınmaya katkıda bulunmalarını sağlamıştır. Bu model, kırsal kesimde eğitim seviyesinin yükseltilmesi ve kırsal kalkınmanın hızlandırılması açısından önemli bir rol oynadığı değerlendirilmektedir.

Sosyal hizmet uygulamaları açısından bakıldığında, Köy Enstitüleri'nin bireylerin, grupların, ailelerin ve toplumun iyilik halini artırma, güçlendirme ve özgürleştirme hedeflerine uygun bir yol

izlediği görülmektedir (Austin vd., 2005: 11). Köy Enstitüleri'nin sosyal hizmet uygulamalarıyla paralellik gösteren yönleri birey, grup, aile ve toplumun iyilik halini artırma, güçlendirme ve özgürleştirme hedefleri ile uyumlu bir yol izlediğini ortaya koymaktadır. Yerel ihtiyaçları analiz etme ve uygun çözümler üretme becerisi, toplumsal değişim ve kolektif planlama hedefleri, sosyal hizmet uygulamaları ile örtüşen önemli unsurlardır. Köy Enstitüleri'nin başarısı, sosyal hizmetin temel prensipleriyle uyumlu bir şekilde, kırsal kesimdeki toplumsal ve ekonomik kalkınmayı destekleyen bir model sunmaktadır.

Köy Enstitüleri, öğrencilerini tam donanımlı bir şekilde yetiştirip köylerine geri göndermiş ve bu yolla kırsal kalkınmaya katkı sağlamıştır (Bilir, 2003: 1; Kartal, 2008: 23). Bu model, eğitim yoluyla kırsal kalkınmanın nasıl sağlanabileceğine dair başarılı bir örnek sunmaktadır. Öğrencilerin köylerine geri dönerek liderlik yapmaları, kırsal alanlarda ekonomik, toplumsal ve kültürel dönüşümü desteklemiştir. Köy Enstitüleri'nin bu yaklaşımı, sürdürülebilir kırsal kalkınma projeleri ve sosyal hizmet uygulamaları için önemli dersler içermektedir.

Ekonomik kalkınma ile köylerin daha üretken hale gelmesi, ürün çeşitliliğinin artırılması ve Cumhuriyetin değerlerinin köylere ulaştırılması amaçlanmıştır (Tonguç, 1997: 414). Köy öğretmenlerinin köylüler üzerindeki rehberlik rolü, ekonomik ve sosyal kalkınmayı desteklemiştir (Erdem, 2021: 369). Bu çerçevede, Köy Enstitüleri'nin ulusal kalkınmada hem ekonomik hem de toplumsal açıdan önemli bir rol oynadığı söylenebilir (Aysal, 2005: 281). Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte Türkiye'de eğitim, ticaret ve sanayileşme alanlarında köklü ve sağlam adımlar atılmaya başlanmıştır. Atatürk devrimleri, muasır medeniyet seviyesine ulaşmayı hedeflemiş; ancak savaşların yıkıcı etkisiyle köyler harap olmuş ve ülke büyük ölçüde ıssızlaşmıştı (Tekben, 1962: 7-8). Bu çerçevede ekonomik, toplumsal ve kültürel alanlarda yapılan reformlar ve kurulan yeni kurumlar, Cumhuriyet'in modernleşme hedefini gerçekleştirme çabalarının bir parçası olmuştur.

Sosyal hizmet ve sosyal girişimcilik bağlamında Köy Enstitüleri, dezavantajlı grupların güçlendirilmesi, sosyal sorunların çözülmesi ve toplumsal değişimin sağlanması gibi ortak hedeflere hizmet etmiştir (Uzunaslan & Tek, 2021). Sosyal hizmet uzmanları, insan hakları çerçevesinde toplumsal düzenin korunmasına ve dezavantajlı gruplara hizmet sunulmasına katkıda bulunmuştur (Çalış, 2022).

Köy Enstitüleri, Cumhuriyet Türkiye'sinde kırsal kalkınma ve toplumsal gelişim için başlatılan önemli projelerden biridir. Bu projeler, kırsal kesimde üretim biçimlerinin modernleşmesini, tarım becerilerinin geliştirilmesini, sağlık koşullarının iyileştirilmesini ve yaşam kalitesinin artırılmasını hedeflemiştir (Çetin & Kahya, 2017). Bu projeler arasında Köy Kanunu, örnek köyler ve demir ağlar projesi gibi önemli düzenlemeler bulunmaktadır.

Sosyal açıdan, birkaç büyük şehir dışında kent ve kır arasında büyük farklar olmasa da kırsal kesimde yoksulluk, geleneklere bağlılık ve gelişime kapalılık yaygındı. Bulaşıcı hastalıklar (sıtma, verem) ve yüksek bebek ölümleri sık görülürken, yoksulluk nedeniyle beslenme, barınma ve çevre sağlığı koşulları yetersizdi (Aydın, 2018; Dirican, 1996; Akt. Er & Çifci, 2021). Bu çerçevede Köy Enstitüleri'nin kuruluşu, sosyal hizmetin temel prensipleri ile uyumludur. Sosyal hizmet, bireylerin ve toplulukların iyilik halini artırmayı, onları güçlendirmeyi ve toplumsal entegrasyonu sağlamayı amaçlamaktadır (Rothman & Mizrahi, 2014).

Cumhuriyet döneminde, köylerin sağlık, hijyen ve gelişim imkanlarından yoksun olması nedeniyle bir eğitim reformuna ihtiyaç duyuluyordu. Geleneksel sistem sadece okuma yazma öğreten öğretmenler yetiştirirken, Köy Enstitüleri köy kökenli ve pratik becerilere sahip öğretmenler yetiştirmeyi hedefledi. Bu öğretmenler, köylerde hem eğitim hem de üretim süreçlerinde aktif rol oynayarak, kalem kadar kazma ve kürek gibi aletlerle de çalıştılar (Aktaş, 2006). Sonuç olarak Köy Enstitüleri, kırsal kalkınmayı sağlama, eğitim yoluyla toplumsal değişimi gerçekleştirme ve ekonomik kalkınmayı destekleme açısından önemli bir model olmuştur. Bu kurumlar, toplumsal refah merkezleri gibi işlev görmüş ve toplumsal değişime katkıda bulunmuştur (Buz & Ayyıldız, 2018: 197). Köy Enstitüleri'nin bu başarısı, sosyal hizmet uygulamalarında yerel ihtiyaçların anlaşılması ve toplumsal gelişime destek sağlama anlamında önemli bir örnek teşkil etmektedir.

Bu bulgular ışığında değerlendirildiğinde Türkiye'de Köy Enstitüleri, kırsal kalkınma ve toplumsal hizmetler alanında önemli bir rol oynamış, özellikle dezavantajlı grupların güçlendirilmesi,

sosyal sorunların çözülmesi ve toplumsal değişimin sağlanması konularında önemli katkılar sağlamıştır. Güçlendirme Yaklaşımı çerçevesinde değerlendirildiğinde, Köy Enstitüleri'nin faaliyetlerinin, kırsal kesimde yaşayan bireyler üzerinde güçlü bir etki yarattığı görülmektedir.

Köy Enstitüleri, kırsal kesimdeki bireylerin bilgi ve becerilerini artırarak, onların kendilerini ve topluluklarını güçlendirmelerini sağlamış; modern tarım teknikleri, temel sağlık bilgileri ve kültürel eğitim yoluyla bireylerin ekonomik bağımsızlıklarını kazanmalarına ve genel yaşam kalitelerini artırmalarına yardımcı olmuştur. Bu süreç, bireylerin kendi yaşamları üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmalarını ve toplumsal değişim süreçlerine katılımlarını teşvik etmiştir. Aynı zamanda Köy Enstitüleri, kırsal kesimlerdeki toplulukların ekonomik ve sosyal kalkınmasını teşvik ederek, bu toplulukların kendi potansiyellerini keşfetmelerine olanak tanımış ve toplulukların kendine yeter hale gelmelerini sağlamıştır. Güçlendirme kuramının temel prensiplerinden biri olan katılımcı yaklaşım, Köy Enstitüleri'nde de etkin bir şekilde uygulanmış; öğrenciler ve topluluk üyeleri, eğitim ve kalkınma süreçlerine dâhil edilerek karar alma süreçlerine aktif katılımları sağlanmıştır. Bu katılımcı yaklaşım, bireylerin yaşamları üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmalarına olanak tanırken, kırsal kesimdeki bireylerin eğitim, sağlık ve ekonomik kaynaklara erişimini artırarak, sosyal adalet ve eşitlik ilkelerini hayata geçirmiş ve böylece toplumsal eşitsizliklerin azaltılmasına katkı sağlamıştır. Bu bağlamda, Köy Enstitüleri'nin mirası, günümüzde sosyal hizmet uygulamaları ve kırsal kalkınma projelerinde de önemli bir referans noktası olarak değerlendirilebilir. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının sunduğu modern toplumsal hizmetler, bu mirası devam ettirerek dezavantajlı grupların güçlendirilmesine ve toplumsal adaletin sağlanmasına katkıda bulunmaktadır.

Köy Enstitüleri, Cumhuriyetin erken dönemlerinde Türkiye'nin kırsal kalkınma ve eğitim sorunlarına yenilikçi bir çözüm sunmuş, kırsal kesimde yaşayan bireylerin ekonomik ve sosyal yaşamlarını iyileştirmeyi hedefleyen bir model olarak öne çıkmıştır. Bu enstitüler, köylerde yaşayan gençlere sadece akademik bilgi değil, aynı zamanda pratik beceriler kazandırarak onları kendi köylerinde liderlik yapacak ve topluluklarını dönüştürecek bireyler olarak yetiştirmiştir. Bu yaklaşım, Köy Enstitüleri'ni sosyal hizmetin temel ilkeleri olan insan onuruna saygı, sosyal adalet ve güçlendirme kavramları ile doğrudan ilişkilendirir.

Günümüzde Türkiye'deki Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından sunulan hizmetler, Köy Enstitüleri'nin sağladığı eğitim ve kalkınma modelinin modern bir yansıması olarak görülebilir. Bakanlık, toplumun dezavantajlı kesimlerine yönelik geniş bir yelpazede sosyal hizmetler sunarak bireylerin ve ailelerin refahını artırmayı hedeflemektedir. Bakanlığın sunduğu bu hizmetler, sosyal hizmet uzmanlarının danışmanlık, savunuculuk ve toplum örgütlenmesi gibi müdahaleleri ile toplumda sosyal adaletin sağlanmasına ve toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesine katkı sağlamaktadır. Örneğin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının sunduğu çocuk hizmetleri, korunmaya muhtaç çocuklar için sağladığı programlar ile Köy Enstitüleri'nin kırsal bölgelerdeki çocuklara yönelik eğitim modeline benzerlik göstermektedir. Köy Enstitüleri'nin çocuklara yönelik eğitim yaklaşımı, onları kendi köylerinde toplumsal değişim yaratacak bireyler olarak yetiştirmeyi hedeflerken Bakanlık da günümüzde risk altındaki çocuklara koruma ve bakım sağlayarak benzer bir sosyal hedefe hizmet etmektedir.

Köy Enstitüleri'nin kırsal kalkınma ve toplumsal değişim konusundaki başarıları, günümüz sosyal hizmet uygulamalarına ilham kaynağı olmuştur. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının sunduğu hizmetler, Türkiye'de dezavantajlı grupların yaşam kalitesini artırmayı ve toplumsal adaleti sağlamayı hedefleyen bir yaklaşımı benimsemekte ve bu doğrultuda Köy Enstitüleri'nin mirasını sürdürmektedir. Sosyal hizmetin temel ilkeleri ile uyumlu olan bu hizmetler, toplumsal kalkınma ve dayanışmayı güçlendiren önemli katkılar sunmaktadır. Bakanlık, sunduğu geniş kapsamlı hizmetlerle, bireylerin ve toplulukların refahını artırmak, onları güçlendirmek ve toplumsal entegrasyonu desteklemek için çalışmaya devam etmektedir.

Sonuç olarak Köy Enstitüleri, kırsal kesimde yaşayan gençleri liderlik yapabilecek kapasitede yetiştirirken, kazandırdığı pratik becerilerle toplumsal kalkınmaya da doğrudan katkı sağlamıştır. Ayrıca eğitim yoluyla kırsal kalkınmayı hedefleyen kapsamlı bir model geliştirmiş ve bu vizyonun başarıyla uygulanabileceğini göstermiştir. Köy Enstitüleri'nde benimsenen katılımcı yaklaşım, bireylerin

yaşamları üzerinde daha fazla söz sahibi olmalarını sağlayarak güçlendirme kuramının temel ilkelerini hayata geçirmiştir.

5. SONUÇ

Sosyal hizmet ve köy enstitüleri toplumun refahını ve sosyal gelişimini desteklemede tamamlayıcı roller oynamaktadır. Köy Enstitüleri, Türkiye'nin kırsal kesimlerinde eğitim ve toplumsal kalkınmayı amaçlayan yenilikçi bir model olarak ortaya çıkmıştır. 1940-1954 yılları arasında faaliyette olan bu enstitüler, köylü çocuklarını modern tarım teknikleri, temel sağlık bilgileri ve kültürel eğitimle donatarak kırsal bölgelerin sosyo-ekonomik gelişimine katkıda bulunmayı hedeflemiştir. Köy Enstitüleri, Cumhuriyetin ilk yıllarında kırsal kesimin eğitim ve kalkınma sorununu çözmek için özgün bir yaklaşım sunmuş hem eğitim hem de ekonomik kalkınma açısından önemli rol oynamıştır.

Sosyal hizmet ve Köy Enstitüleri, toplumun refahını ve sosyal gelişimini desteklemede birbirini tamamlayıcı roller oynamaktadır. Köy Enstitüleri'nin eğitim modeli, modern sosyal hizmetlerin öncüsü olarak değerlendirilebilir. Köy Enstitüleri, kırsal kesimdeki bireylerin bilgi ve becerilerini artırarak toplulukların potansiyelini keşfetmelerini ve geliştirmelerini sağlamış, sosyal adalet ve eşitlik ilkesini hayata geçirmiştir. Bu enstitülerin faaliyetleri, Güçlendirme Kuramı çerçevesinde değerlendirildiğinde, bireylerin ve toplulukların kendi yaşamları üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmalarına ve toplumsal kalkınmaya aktif katılım göstermelerine olanak tanımıştır.

Köy Enstitüleri, eğitim yoluyla toplumsal kalkınmayı teşvik ederek, kırsal bölgelerde yaşayan bireylerin ekonomik, sosyal ve kültürel yaşamlarını iyileştirmeyi amaçlamıştır. Bu bağlamda, Köy Enstitüleri'nin tarihi ve eğitsel katkıları ile günümüz Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının toplumsal hizmetleri arasında dikkate değer benzerlikler bulunmaktadır. Köy Enstitüleri'nin kırsal kalkınma ve toplumsal hizmetler açısından bıraktığı miras, modern sosyal hizmet uygulamalarında da kendini göstermektedir.

Yapılan araştırmalar, Köy Enstitüleri'nin kırsal kalkınmaya ve toplumsal hizmetlere olan katkılarını kapsamlı bir şekilde ele almakta, bu enstitülerin kırsal kesimde yaşayan bireyler ve topluluklar üzerindeki uzun vadeli etkilerini ortaya koymaktadır. Köy Enstitüleri, kırsal kesimdeki bireylerin bilgi, beceri ve kaynaklarla donatılarak güçlendirilmesini sağlamış, toplumsal değişim süreçlerine katılmalarını teşvik etmiştir.

Köy Enstitüleri, Türkiye'nin kırsal kesimlerinde eğitim ve toplumsal kalkınmayı teşvik ederek modern sosyal hizmetlerin öncüsü olarak değerlendirilebilir ve günümüz sosyal hizmet uygulamaları ile güçlü bir ilişki içindedir. Köy Enstitüleri'nin tarihsel ve eğitsel katkıları, modern sosyal hizmetlerde de kendini göstermektedir ve bu enstitülerin mirası, kırsal kalkınma ve toplumsal hizmetler açısından önemli bir referans noktası oluşturmaktadır. Bu değerlendirmeler, Köy Enstitüleri'nin tarihsel önemini ve toplumsal kalkınma üzerindeki etkilerini anlamak için geniş bir perspektif sunmaktadır.

Öneriler

Köy Enstitüleri'nin en başarılı yönlerinden biri, yerel düzeyde liderler yetiştirerek toplulukların kendi kalkınmalarına öncülük etmelerini sağlamasıydı. Modern sosyal hizmetler, bu yaklaşımı benimseyerek yerel liderlik programlarını teşvik edebilir ve topluluk üyelerinin karar alma süreçlerine aktif katılımını sağlayacak mekanizmalar geliştirebilir. Özellikle kırsal ve dezavantajlı bölgelerde, yerel liderlerin yetiştirilmesi ve desteklenmesi, sosyal hizmetlerin etkinliğini artırabilir.

Köy Enstitüleri, toplumsal dayanışmayı teşvik eden bir model sunmuştur. Modern sosyal hizmetler de toplumsal dayanışmayı güçlendiren projelere odaklanmalıdır. Bu kapsamda, komşuluk ilişkilerini ve topluluk bağlarını güçlendiren sosyal projeler, dayanışma ekonomisi modelleri ve gönüllü çalışma programları geliştirilebilir. Özellikle doğal afetler, pandemi gibi kriz durumlarında bu tür projeler toplulukların dayanıklılığını artırabilir.

Köy Enstitüleri'nin kaynakları adil bir şekilde dağıtma yaklaşımı, modern sosyal hizmetlerin de merkezinde yer almalıdır. Sosyal hizmet programları, dezavantajlı grupların eğitim, sağlık ve ekonomik kaynaklara erişimini artırmayı hedeflemelidir. Bu doğrultuda, sosyal yardım programlarının

kapsayıcılığı genişletilmeli ve yerel ihtiyaçlara uygun çözümler sunulmalıdır. Örneğin mobil sosyal hizmet, mobil sağlık ve eğitim hizmetleri gibi yenilikçi çözümler kırsal alanlarda uygulanabilir.

Summary

This article analyzes the impact of the Village Institutes, established between 1940 and 1954 as an innovative model aimed at education and social development in rural areas of Türkiye, on rural development and social services. The Village Institutes sought to contribute to the socio-economic development of rural regions by equipping peasant children with modern agricultural techniques, basic health knowledge, and cultural education. This educational model holds significant importance for the realization of social development and social justice in rural areas. In this study, the activities of the Village Institutes are evaluated within the framework of Empowerment Theory, emphasizing an approach that empowers individuals and communities to gain greater control over their own lives through participatory and equitable resource distribution. Furthermore, the similarities between this model and the modern social services provided by the Ministry of Family and Social Services today, as well as how these services contribute to improving the quality of life for disadvantaged groups, are analyzed. The education model provided by the Village Institutes can be regarded as a precursor to modern social services. Notably, its emphasis on local leadership, social solidarity, and empowerment-oriented approaches offers important lessons for enhancing the effectiveness of social services. This article aims to provide a fresh perspective to the literature by exploring how the historical and educational contributions of the Village Institutes are sustained and developed in contemporary social work practices.

KAYNAKÇA

- Aktaş, A. (2006). *İvriiz Köy Enstitüsü*. [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Tez No:217404).
- Akyüz, Y. (1985). *Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1985'e)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Akyüz, Y. (1989). *Türk Eğitim Tarihi: Başlangıçtan 1988'e*. Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No:160.
- Akyüz, Y. (2012). *Türk Eğitim Tarihi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Altunya, N. (2002). *Köy Enstitülerinin Düşünsel Temelleri*. Ankara.
- Arslan, Ö. Ö. (2019). Köy Enstitülerinin toplum kalkınmasındaki rolü. *Barış Araştırmaları ve Çatışma Çözümleri Dergisi*, 6(1), 84-119.
- Atakul, S. (2008). Köy Enstitüleri: Köy Enstitülerinin kuruluşu. *Kalem Eğitim Bilimleri Journal*, Spring, issue 1.
- Austin, M., Coombs, M., & Barr, B. (2005). Community-centered clinical practice: Is the integration of micro and macro social work practice possible? *Journal of Community Practice*, 13(4), 9-30.
- Avcı, M. (2023). Köy Enstitüleri ve Türk eğitim tarihindeki önemi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 71-81. <https://doi.org/10.58201/utsobilder.1386840>
- Aydın, B. M. (2018). *Köy Enstitüleri ve toplum kalkınması* (3. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aysal, N. (2005). Anadolu'da aydınlanma hareketinin doğuşu: Köy Enstitüleri. *AÜ Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 35-36, 267-282.
- Aytaç, K. (2017). Köy Enstitüleri ve İsmail H. Baltacıoğlu'nun değerlendirmeleri. *Sosyoloji Konferansları*, 55, 351-367.
- Barker, R. L. (2014). *The Social Work Dictionary* (6th ed.). Washington, DC: NASW Press.
- Başaran, İ. E. (1974). *Eğitimde Yönetim*. AÜ Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Bilir, M. (2003). Köy Enstitüleri sisteminde toplum kalkınması süreci. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10, 1-15.
- Bulgan, N. (2013). *Pragmatizmin Eğitime Uygulanışı ve Köy Enstitüleri Modeli*. [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Tez No:465502).
- Buz, S., & Ayyıldız, A. A. (2019). Sosyal hizmette toplum merkezleri. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(1), 187-212.
- Büyükerkan, E. (2021). *Köy Enstitülerinin Kırsal Kalkınmadaki Rolünün Değerlendirilmesi ve Günümüz Perspektifinden Bir Kıyaslama*. [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Tez No:671847).
- Cornell Empowerment Group. (1989). Empowerment and family support. *Networking Bulletin*, 1(2), 1-23.
- Creswell, J. W. (2013). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Çakır, A. (2014). *Kırsal Kalkınma ve Eğitim Politikaları*. Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Çalış, N. (2022). Social aspect of the justice system in the context of human rights and law: Forensic social work. *The Journal of Social Science*, 6(11), 107-124. <https://doi.org/10.30520/tjsosci.1051514>
- Çetin, S., & Kahya, A. (2017). Kırdada bir modernleşme projesi olarak köy enstitüleri: Aksu ve Gönen örnekleri üzerinden yeni bir anlamlandırma denemesi. *MTU JFA*, 34(1), 133-162.

- Er, F., & Gökçearslan-Çifci, E. (2021). Toplumla sosyal hizmet uygulama modelleri perspektifinden köy enstitülerinin değerlendirilmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(3), 1177-1194. <https://doi.org/10.33417/tsh.816710>
- Erbay, E. (2019). Güç ve güçlendirme kavramları bağlamında sosyal hizmet uygulaması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 19(42), 41-62.
- Erdem, Ç. (2021). Türkiye’de tek partili dönemde ulusal kalkınma hedefi ve köy enstitüleri. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 4(2), 361-374. <https://doi.org/10.33712/mana.957493>
- Ergün, M. (2006). *Köy Enstitüleri*. Bilgi Yayınevi.
- Esen, S. (2013). *Köy Enstitüleri*. [Yüksek lisans tezi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Tez No:446774).
- Eyüboğlu, S. (1979). *Köy Enstitüleri Üzerine*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Geray, C. (1969). Köy kalkınması ve Tonguç. *İmece Dergisi*, 100.
- Güneş, S. (2016). *Kırsal Bölgelerde Sosyal Hizmetler ve Toplumsal Kalkınma*. Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Gündüz, M. (2005). *Köy Enstitüleri ve Türkiye’de Kırsal Kalkınma*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Gürsel, A. (2018). Türk eğitim sisteminde köy enstitüleri. *Asia Minor Studies*, 6(11), 1-11.
- Güven, İ. (2008). *Köy Enstitüleri ve Eğitim*. Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.
- Kara, H. (2007). *Köy Enstitüleri Tarihi*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Karadaş, E. (2019). *Cumhuriyetten Günümüze Sosyal Politikadaki Dönüşüm*. [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Tez No:584384).
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kartal, S. (2014). Toplum kalkınmasında farklı bir eğitim kurumu: Köy enstitüleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 22-36. <https://doi.org/10.17860/efd.89259>
- Koç, N. (2020). Türkiye’de “Köy Enstitüleri” konusunda yapılmış lisansüstü tezlerin nicelik ve nitelik yönleriyle değerlendirilmesi (2010’a kadar). *Journal of Historiography*, 2(1), 13-36. <https://doi.org/0000-0001-9064-0789>
- Koç, N. (2021). Türkiye’de “Köy Enstitüleri” konusunda yapılmış lisansüstü tezlerin nicelik ve nitelik yönleriyle değerlendirilmesi III (2016-2019). *Gaziantep Üniversitesi Ayıntâb Araştırmaları Dergisi*, 4(2).
- Küçüktamer, T., & Uzunboylu, H. (2015). The conditions that enabled the foundation of the village institutes in Türkiye and a comparison with today. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 185, 392–399.
- Oğuzkan, T. (1974). Köy enstitülerinin Türk eğitim sistemine katkıları. *Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları*.
- Özsoy, Y. (1990). Köy enstitüleri programları. *Kuruluşunun 50. Yılında Köy Enstitüleri ve Bugünkü Eğitim Sistemimiz*, 5-25. Ankara: Köy Enstitüleri Derneği Yayınları.
- Perkins, D. D., & Zimmerman, M. A. (1995). Empowerment theory, research, and application. *American Journal of Community Psychology*, 23(5), 569-579.
- Rappaport, J. (1981). In praise of paradox: A social policy of empowerment over prevention. *American Journal of Community Psychology*, 9(1), 1-25.
- Rappaport, J. (1987). Terms of empowerment/exemplars of prevention: Toward a theory for community psychology. *American Journal of Community Psychology*, 15(2), 121-148.
- Rothman, J., & Mizrahi, T. (2014). Balancing micro and macro practice: A challenge for social work. *Social Work*, 59(1), 91-93.

- Saka, N. (2010). Köy enstitülerinin Türkiye'nin kalkınma sürecindeki yeri. [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi] Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Tez No: 273721).
- Staples, L. (1990). Powerful ideas about empowerment. *Administration in Social Work*, 14(2), 29-42.
- Şeren, M. (2008). Köye öğretmen yetiştirme yönüyle köy enstitüleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 203-226.
- Tekben, Ş. (1962). *Neden Köy Enstitüleri*. İstanbul: Türkiye Milli Gençlik Yayınları.
- Thompson, N. (2017). *Social Work: An Introduction to Contemporary Practice* (2nd ed.). Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Tonguç, E. (1997). *Bir Eğitim Devrimcisi İsmail Hakkı Tonguç*. Ankara: Güldikeni Yayınları.
- Tunçer, N. (2021). Köy enstitüleri modeli. [Yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi] Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Tez No: 683580).
- Turan, Ş. (1999). *Türk Devrim Tarihi, Çağdaşlaşma, Çağdaşlık Yolunda Yeni Türkiye 10 Kasım 1938-14 Mayıs 1950*. Ankara: Bilgi Yayın Evi.
- Usta, C. O. (2021). Doğuşu, gelişimi ve bitişi ekseninde köy enstitüleri ve verdiği eğitim. [Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi] Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Tez No: 672778).
- Uzunaslan, İ., & Tek, S. (2021). Sosyal girişimcilik ve sosyal hizmet. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(3), 1195-1214. <https://doi.org/10.33417/tsh.937360>
- Yeganeh, E. (2018). Türkiye'de sınıf öğretmenliği yetiştirme modellerinden olan köy enstitüleri hakkında yapılan eleştirilerin incelenmesi. [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi] Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Tez No: 493114).
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Zimmerman, M. A. (2000). Empowerment theory: Psychological, organizational and community levels of analysis. In J. Rappaport & E. Seidman (Eds.), *Handbook of Community Psychology* (pp. 43-63). Springer.